

Inspraakbundel

**Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit over gewijzigd
winningsplan Grijpskerk-Zuid**

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	4

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale zienswijzen	7
Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen	8
Zienswijze 0001 tot en met 0004	9

Woord vooraf

Van donderdag 12 december 2024 tot en met woensdag 22 januari 2025 lag het ontwerp-instemmingsbesluit over gewijzigd winningsplan Grijpskerk-Zuid ter inzage. In deze periode kon men hierop reageren.

Wat is ingediend?

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) heeft op 14 maart 2023 een verzoek ingediend tot instemming met het gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid. Dit gewijzigde winningsplan heeft betrekking op het gasveld Molenpolder en beschrijft de plannen van de NAM en de effecten daarvan. De NAM vraagt instemming om de gaswinning uit het gasveld Molenpolder te verlengen tot en met 2031. De minister is van plan om hiermee in te stemmen.

Het gasveld Molenpolder ligt in de gemeente Westerkwartier, in de provincie Groningen en valt onder het verzorgingsgebied van het waterschap Noorderzijlvest en het Wetterskip Fryslân.

Waarom winnen we nog gas uit kleine gasvelden in Nederland?

Nederland wil klimaatneutraal zijn in 2050 en stapt daarom geleidelijk over van fossiele naar duurzame energie. Toch heeft Nederland de komende jaren nog aardgas nodig voor een deel van de energievoorziening. Op dit moment is er nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar om helemaal te stoppen met het winnen van aardgas. Aardgas uit het buitenland importeren betekent meer uitstoot van CO₂ en maakt ons land meer afhankelijk van andere landen. In Nederland winnen we gas uit zo'n 200 kleine gasvelden. Hiervan ligt ongeveer de helft op land. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) houdt toezicht op veilige productie en winning van aardgas.

Waar kon u de stukken inzien?

Het ontwerp-instemmingsbesluit en de bijbehorende documenten kon men van donderdag 12 december 2024 tot en met woensdag 22 januari inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/grijpskerk-zuid.

Zienswijzen

Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de reactietermijn in totaal 4 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.mijnbouwvergunningen.nl/grijpskerk-zuid.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden meegenomen bij het definitieve besluit. In een Nota van Antwoord staat hoe ze daarin zijn verwerkt. Het definitieve besluit en de Nota van Antwoord worden voorafgaand aan de publicatie aangekondigd in de Staatscourant. Als u een zienswijze heeft ingediend, krijgt u een brief van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei met informatie over de publicatie van het definitieve besluit en hoe u eventueel in beroep kunt gaan.

Wilt u meer weten?

U vindt meer informatie over het project, het besluit, de procedure en reactiemogelijkheden op www.mijnbouwvergunningen.nl/grijpskerk-zuid. Op www.nlog.nl is meer informatie over gaswinning in Nederland te vinden.

Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Neem dan contact op met mijnbouwvergunningen@minezk.nl, onder vermelding van gaswinning Grijpskerk-Zuid – gasveld Molenpolder.

Besluit over gewijzigd winningsplan Grijpskerk-Zuid, Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Van 12 december 2024 tot en met 22 januari 2025 kunt u reageren op het ontwerp-instemmingsbesluit

De Minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) heeft een ontwerpbesluit genomen voor de gaswinning uit het gasveld Molenpolder (onderdeel van het winningsplan Grijpskerk-Zuid). Van 12 december 2024 tot en met 22 januari 2025 ligt dit ontwerpbesluit met het winningsplan en bijbehorende documenten ter inzage. Iedereen kan met een zienswijze reageren op het ontwerpbesluit.

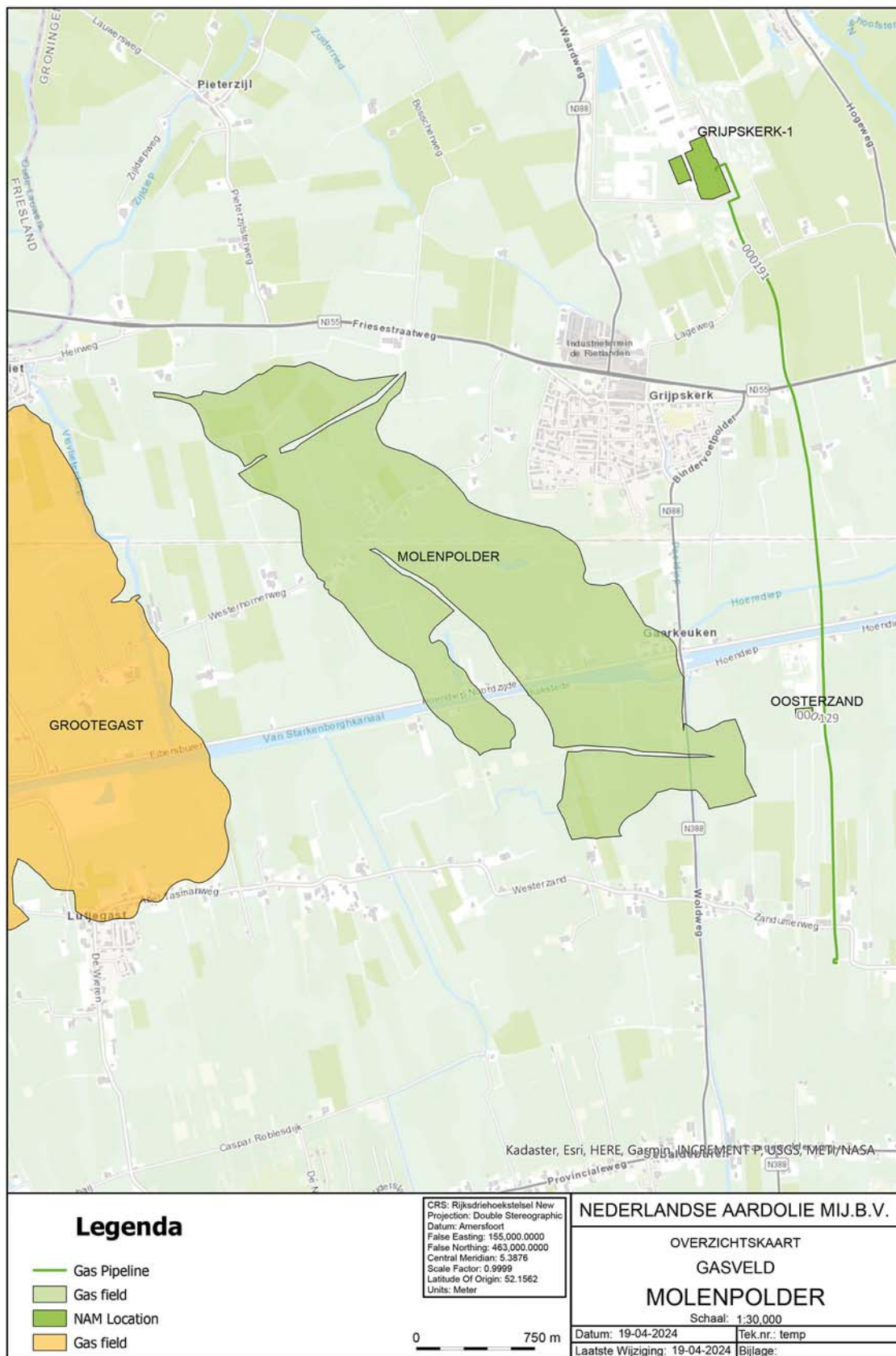
Wat is ingediend?

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) heeft op 14 maart 2023 een verzoek ingediend tot instemming met het gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid. Dit gewijzigde winningsplan heeft betrekking op het gasveld Molenpolder en beschrijft de plannen van de NAM en de effecten daarvan. De NAM vraagt instemming om de gaswinning uit het gasveld Molenpolder te verlengen tot en met 2031. De minister is van plan om hiermee in te stemmen.

Het gasveld Molenpolder ligt in de gemeente Westerkwartier, in de provincie Groningen en valt onder het verzorgingsgebied van het waterschap Noorderzijlvest en het Wetterskip Fryslân.

Waarom winnen we nog gas uit kleine gasvelden in Nederland?

Nederland wil klimaatneutraal zijn in 2050 en stapt daarom geleidelijk over van fossiele naar duurzame energie. Toch heeft Nederland de komende jaren nog aardgas nodig voor een deel van de energievoorziening. Op dit moment is er nog niet voldoende duurzame energie beschikbaar om helemaal te stoppen met het winnen van aardgas. Aardgas uit het buitenland importeren betekent meer uitstoot van CO₂ en maakt ons land meer afhankelijk van andere landen. In Nederland winnen we gas uit zo'n 200 kleine gasvelden. Hiervan ligt ongeveer de helft op land. Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) houdt toezicht op veilige productie en winning van aardgas.

Original page size A4

Waar kunt u het besluit inzien?

U kunt vanaf 12 december 2024 het besluit en bijbehorende documenten lezen op www.mijnbouwvergunningen.nl/grijpskerk-zuid.

Hoe kunt u reageren?

U kunt tot en met 22 januari 2025 reageren op het ontwerp-instemmingsbesluit door een zienswijze in te dienen. Stuur die naar:

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplan Grijpskerk-Zuid – gasveld Molenpolder
Postbus 111
9200 AC Drachten

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden meegenomen bij het definitieve besluit. In een Nota van Antwoord staat hoe ze daarin zijn verwerkt. Het definitieve besluit en de Nota van Antwoord worden voorafgaand aan de publicatie aangekondigd in de Staatscourant. Als u een zienswijze heeft ingediend, krijgt u een brief van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei met informatie over de publicatie van het definitieve besluit en hoe u eventueel in beroep kunt gaan.

Wilt u meer weten?

U vindt meer informatie over het project, het besluit, de procedure en reactiemogelijkheden op www.mijnbouwvergunningen.nl/grijpskerk-zuid. Op www.nlog.nl is meer informatie over gaswinning in Nederland te vinden.

Heeft u naar aanleiding daarvan nog vragen? Neem dan tijdens kantooruren contact op met mijnbouwvergunningen@minezk.nl, onder vermelding van gaswinning Grijpskerk-Zuid – gasveld Molenpolder.

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. Door te klikken op uw zienswijzenummer wordt u automatisch doorverwezen naar de zienswijze. De zienswijzen zijn opgenomen vanaf pagina 9.

[illegible]

Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen

Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit over gewijzigd winningsplan Grijpskerk-Zuid

Zienswijzenummer	Organisatie
0002	Plaatselijk belang Visvliet, VISVLIET
0004	Provincie Groningen,, GRONINGEN
0001	Vereniging Dorpsbelangen Burum e.o., Plaatselijk Belang Warfstermolen, KOMMERZIJL
0003	Wetterskip Fryslân, LEEUWARDEN

Zienswijze 0001 tot en met 0004

Ministerie van Klimaat en Energie Groei,
Postbus 111, 9200 AC Brachelen.

Zienswijze op winningsplan, Grijpskerk - Zuid, gasveld Molenpolder.

Hierbij ontvangt U bijgevoegd de handtekeningen van 2 bestuursleden van de Vereniging Dorpsbelangen Burum e.o. en van Plaatselijk Belang Warfstermolen, waarmee zij aansluiten bij de ondertekening van onze zienswijze betreffende gasveld Grijpskerk-Zuid/Molenpolder en ons bezwaar betreffende gasveld Pieterzijl-Oost.

Uw afdeling heeft kort tevoren al ondertekende zienswijzen en bezwaren ontvangen van 8 dorpsbelangen/plaatselijke belangen te: Niezijl, Niehove, Oldehove, Visvliet, Kommerzijl, Pieterzijl, Munnekezijl en Grijpskerk en ook van onze werkgroep SOGG, die namens deze dorpen de zienswijzen en bezwaarschriften voorbereidt.

Hierbij horen deze 2 ondertekende documenten. Maar door omstandigheden, waarbij enkele bestuursleden van Burum en Warfstermolen tijdelijk afwezig waren, zijn deze ondertekende documenten pas vandaag binnengekomen.

Vervolgens zijn die documenten vandaag meteen aangetekend naar Uw afdeling verzonden!

Voor vragen kunt U contact opnemen met: [REDACTED] en postadres

[REDACTED]

[REDACTED]

20 januari 2015

Betreft ondertekening

Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging: Ver Dorpsbelangen Burum e.o

Naam en adres voorzitter:

[Redacted]

Handtekening

[Redacted]

Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening:

[Redacted]

Functie:

Secretaris

Handtekening

[Redacted]

Colofon

Samenstelling

Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen

Vormgeving

Studio KNMI

Lithografie

Grafisch bedrijf Nauta en Haagen bv, Oss

Druk

Meerpaal Offset bv, Tiel

*Deze samenvatting en het eindrapport van de
Begeleidingscommissie zijn op aanvraag beschikbaar bij het KNMI
afdeling Seismologie, Postbus 201, 3730 AE De Bilt.
Telefoon 030 - 206 911.*

EZ

Instelling Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen

30 september 1991/nr. 91085238
Directie Wetgeving en andere
Juridische Aangelegenheden/W

De Minister van Economische Zaken, Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat; Overwegende, dat er onduidelijkheid bestaat over de oorzaak van enkele aardbevingen in Drenthe en Noord-Holland; dat er onder leiding van het KNMI een onderzoek wordt verricht naar de achtergrond van deze bevingen; dat het wenselijk is dit onderzoek te laten begeleiden door een commissie van deskundigen;

Besluit:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder: ministers: de Minister van Economische Zaken en de Minister van Verkeer en Waterstaat; commissie: de in artikel 2 bedoelde commissie; onderzoek: het multidisciplinaire onderzoek naar de relatie tussen gaswinning en bevingen, bedoeld in het antwoord van de regering op vragen van enkele leden van de Tweede Kamer, Aangangsels nr. 597 van de Handelingen der Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-1991.

Artikel 2

Er is een Begeleidingscommissie Onderzoek Aardbevingen.

Artikel 3

De commissie heeft tot taak:

- de onderscheiden deelprojecten binnen het onderzoek inhoudelijk te begeleiden onderling af te stemmen;
- de resultaten van het onderzoek te verwerken in een rapport, dat geschikt is voor openbaarmaking;
- aanbevelingen te doen aangaande het gebruik van seismometers, mede op grond van het experiment met boorgat-seismometers, dat in het kader van het onderzoek wordt uitgevoerd;
- aan de hand van de resultaten van het onderzoek te beoordelen of de geologische gesteldheid van de ondergrond in het noorden des lands zodanig is, dat onder bepaalde voorwaarden nieuwe bevingen verwacht kunnen worden en zo ja, in hoeverre deze bevingen gevolgen voor bouwwerken zouden kunnen hebben.

Artikel 4

- De voorzitter en de overige leden van de commissie worden benoemd en ontslagen door de Minister van Economische Zaken in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat.
- Ter gelegenheid van de instelling worden tot lid benoemd:
 - dr. A.R. Ritsema, tevens voorzitter;
 - H.J. Gussinklo, werkzaam bij de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.;
 - dr. H.W. Haak, werkzaam bij het KNMI;
 - drs. A. Lokhorst, werkzaam bij de Rijks Geologische Dienst;
 - ir. J.J.E. Pöttgens, werkzaam bij het Staatstoezicht op de Mijnen.
- De Minister van Economische Zaken voorziet in het secretariaat.

Artikel 5

Ter uitvoering van haar taak kan de commissie onder meer:

- daarvoor in aanmerking komende personen ter vergadering uitnodigen om hun mening uiteen te zetten of inlichtingen te verstrekken;
- zich rechtstreeks tot derden wenden tot het verkrijgen van de inlichtingen die zij behoeft.

Artikel 6

De commissie kan ter uitvoering van haar taak de ministers voorstellen nader onderzoek te doen uitvoeren.

Artikel 7

De commissie stelt haar eigen werkwijze vast.

Artikel 8

De commissie biedt het rapport, alsmede de aanbevelingen en conclusies, bedoeld in artikel 3, voor 1 november 1993 aan de ministers aan.

Artikel 9

Een ieder die betrokken is bij de werkzaamheden van de commissie en daarbij de beschikking krijgt over de gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift

hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij deze werkzaamheden de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

Artikel 10

Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de commissie geschiedt met inachtneming van de bepalingen van het Besluit Algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie (Stb. 1980, 182) op overeenkomstige wijze als bij het Ministerie van Economische Zaken. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van de commissie opgeborgen in het archief van dat ministerie.

Artikel 11

- Dit besluit wordt bekendgemaakt in de Staatscourant.
- Het treedt in werking met ingang van de tweede dag na die van de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.
- Het vervalt met ingang van 1 januari 1994.

Afschrift van dit besluit zal worden gezonden aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 30 september 1991
De Minister van Economische Zaken,
J.E. Andriessen.

Conclusies en aanbeveling

Op grond van het multidisciplinaire onderzoek heeft de begeleidingscommissie de resultaten samengevat in een aantal conclusies die hier, in deze samenvatting, integraal uit het eindrapport zijn overgenomen.

- a In de periode december 1986 tot en met augustus 1993 werden in Noord-Nederland 24 kleine aardbevingen geregistreerd met magnitudes variërend van 1,4 tot 2,8 op de schaal van Richter. Het KNMI ontving van een twaalfstal aardbevingen meldingen uit het publiek. Deze groep van aardbevingen onderscheidt zich van andere bevingen in Nederland door de kleinere magnitude, de geringere haarddiepte en door het tijdsbestek waarin de aardbevingen zijn opgetreden.
- b In het geval van het gasveld Eieveld heeft gaswinning aanleiding gegeven tot geïnduceerde aardbevingen. Deze conclusie is getrokken op grond van seismische waarnemingen, modelberekeningen en geologische gesteldheid van de ondergrond.

Voor de bevingen bij Assen en Hooghalen is een relatie met gaswinning niet uit te sluiten. Via het complexe rheologische gedrag van zoutlagen in de ondergrond zijn deze bevingen mogelijk getriggered.

Voor de andere aardbevingen is de relatie met gaswinning niet expliciet aangetoond; zij is alleen in algemene zin onderzocht. Gezien het seismische patroon, de ligging van de hypocentra, de relatie met historische seismiteit en de frequentie-magnitude verdeling zijn deze bevingen echter van niet-tektonische oorsprong en zijn derhalve mogelijk door gaswinning geïnduceerd.

Met betrekking tot de aardbeving bij Purmerend kan geen onderscheid gemaakt worden tussen een tektonisch of een getriggerd mechanisme omdat er onvoldoende gegevens voorhanden zijn.

- c Statistisch gezien is de maximaal te verwachten magnitude van aardbevingen in Noord-Nederland berekend op $M_L = 3,3$ op de schaal van Richter. De kans dat een dergelijke beving optreedt is verwaarloosbaar klein.

Uit de geomechanische modellering is ook een schatting gemaakt voor de maximaal te verwachten aardbeving. De waarde van 2,9 op de schaal van Richter is ondanks de totaal andere aanpak in goede overeenstemming met het resultaat uit de seismologie.

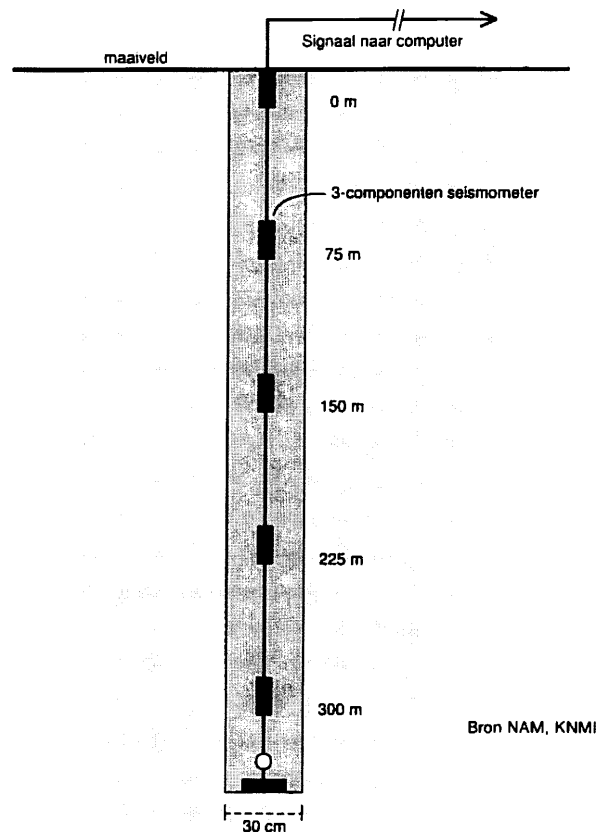
- d De uitkomsten van het multidisciplinaire onderzoek geven aan, dat als gevolg van de maximaal te verwachten aardbeving, zelfs in het ongunstigste geval, slechts een kleine kans bestaat op lichte schade aan bouwwerken in een beperkt gebied rond het epicentrum.
- e Met inschakeling van seismische observaties in boorgaten is een adequate seismische detectie mogelijk. De ervaring met het station Finsterwolde heeft aangetoond dat er technisch gezien geen beletselen zijn voor de aanleg van een netwerk van boorgatseismometers in Noord-Nederland.
- f Gezien de resultaten van het onderzoek naar de relatie tussen gaswinning en aardbevingen komt de commissie tot de slotsom dat onder bepaalde omstandigheden aardbevingen het gevolg zijn van gaswinning. Het aantal aardbevingen en de sterkte ervan zijn in Noord-Nederland niet van dusdanige aard dat dit aanleiding hoeft te zijn tot enige verontrusting.

De commissie is van mening dat nader onderzoek pas tot verdergaande resultaten kan leiden wanneer substantieel meer gegevens over het ondergrondse spanningsveld en seismische registraties voor handen zijn. Met het oog hierop komt de commissie met de aanbeveling om voor Noord-Nederland een seismisch observatie-netwerk op te zetten. Dit netwerk zal goed in staat moeten zijn de eventuele aardbevingen te detecteren, te lokaliseren en te kwantificeren.

Seismische detectie

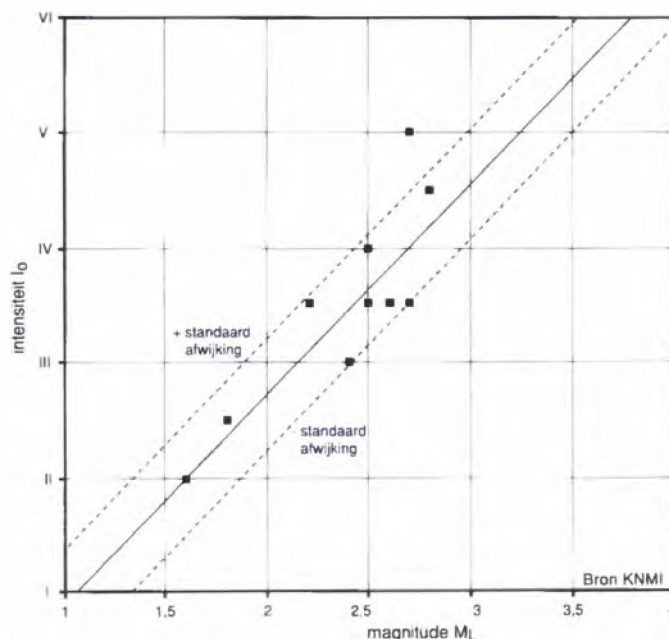
Het laatste onderdeel van de studie was een onderzoek naar de bruikbaarheid van boorgatseismometers om kleine bevingen te detecteren. Aardbevingen zijn niet de enige bronnen die de ondergrond in beweging brengen. Ook verkeer en industriële activiteit brengt de bodem in voortdurende trilling. Zelfs weer en wind zijn in dit opzicht bronnen van de continue bodemruis die door seismometers geregistreerd wordt. Deze bodemruis maakt dat de waarneming van kleine seismische signalen minder nauwkeurig is of dat de kleinste signalen zelfs in de ruis verdwijnen. Voor het netwerk van seismometers rond Assen is berekend dat onder gunstige ruisomstandigheden aardbevingen die plaats vinden binnen het netwerk met een magnitude van 1,7 nog net door alle instrumenten geregistreerd kunnen worden.

Omdat bodemruis snel afneemt met de diepte is het in dit verband beter de seismometers in boorgaten te plaatsen, zie figuur 10. Uit het experiment met seismometers dat werd uitgevoerd in een boorgat bij Finsterwolde is gebleken dat de ruis met bijna een factor 10 gereduceerd kan worden. Daarmee wordt de detectiegrens met een volle magnitude eenheid verbeterd. Dit is ook aangetoond door de continue registratie van de boorgatseismometers bij Finsterwolde, waarbij een tiental kleine aardbevingen in het Groningen veld gedetecteerd werden. Het is gevoeglijk aan te nemen dat dergelijke kleine schokjes ook al zijn opgetreden vóór de ingebruikname van de boorgatseismometers. Het experiment heeft duidelijk gemaakt dat een effectieve detectie van aardbevingen met boorgatseismometers in Noord-Nederland mogelijk is.

figuur 10: Schematisch overzicht van de boorgatseismometers bij Finsterwolde.

Figuur 9: Intensiteit in het epicentrale gebied I_0 uitgezet tegen de magnitude M_L voor aardbevingen in Noord-Nederland. In de tabel is de intensiteitschaal (EMS) omschreven en is de relatie met de magnitude aangegeven voor Noord-Nederland.

EMS onderscheidt drie categorieën waarop aardbevingseffecten hun uitwerking hebben:

- a op mensen
- b op voorwerpen en op de natuur (m.u.v. schade aan gebouwen, uitwerking op de bodem).
- c op gebouwen (schade)

Gradatie 1: Verwaarloosbare tot lichte schade (geen structurele schade) haarscheurtjes in een enkele muur; neervallen van slechts kleine stukjes pleisterwerk; in een enkel geval vallen loszittende stenen van hogere delen van gebouwen.

Gradatie 2: Matige schade (lichte structurele schade, matige niet-structurele schade) scheuren in veel muren; neervallen van grotere stukken pleisterwerk; delen van schoorstenen komen omlaag.

Intensiteit	Aanduiding	Verschuïnsel	Magnitude
I	Niet gevoeld	a Niet gevoeld, zelfs onder de meest gunstige omstandigheden. b Geen effecten. c Geen schade.	0.8 - 1.3
II	Nauwelijks gevoeld	a De aardbeving wordt slechts binnenshuis gevoeld door een enkeling (minder dan 1%) in rusttoestand of in een bijzonder ontvankelijke situatie. b Geen effecten. c Geen schade.	1.3 - 1.8
III	Zwak	a De aardbeving wordt binnenshuis gevoeld door enkelen. Mensen in rusttoestand voelen een schommeling of lichte trilling. b Opgehangen voorwerpen slingeren licht heen en weer. c Geen schade.	1.8 - 2.4
IV	Algemeen waargenomen	a De aardbeving wordt binnenshuis door velen gevoeld en buitenshuis slechts door enkelen. Enkelen worden wakker. De sterkte van de trillingen is matig en is niet beangstigend. Men neemt een licht trillen of zwaaien van het gebouw, kamer, bed of stoel waar. b Rammelen van serviesgoed, glaswerk, ramen en deuren. Hangende voorwerpen slingeren. In een enkel geval begint licht huisraad te schudden en houtwerk te kraken. c Geen schade.	2.4 - 2.9
V	Sterk	a De aardbeving wordt binnenshuis door de meeste mensen gevoeld, buitenshuis door weinigen. Enkele mensen schrikken en rennen naar buiten. Veel slapende mensen worden wakker. Een sterk trillen of schudden van het hele gebouw, kamer of meubilair wordt waargenomen. b Hangende voorwerpen slingeren in aanzienlijke mate. Servies en glaswerk rinkelst. Kleine, topzware en/of wankelende voorwerpen kunnen verschuiven of omvallen. Deuren en ramen zwaaien open en dicht. In enkele gevallen breken vensterruiten. Schommelingen in vloeistoffen waarbij volle vloeistofreservoirs kunnen overlopen. Dieren in huis kunnen onrustig worden. c Schade met gradatie 1 aan enkele gebouwen.	2.9 - 3.5
VI	Lichte schade veroorzakend	a Door de meeste mensen binnenshuis gevoeld en door velen buitenshuis. Enkele personen verliezen hun evenwicht. Veel mensen zijn geschrokken en rennen naar buiten. b Kleine stabiele voorwerpen kunnen omvallen en meubilair kan gaan schuiven. In enkele gevallen kan serviesgoed en glaswerk breken. Vee kan angstig worden (ook buiten). c Veel gebouwen ondergaan schade met gradatie 1; enkele ondergaan schade met gradatie 2.	3.5 - 4.1

Gevolgen van aardbevingen voor Noord-Nederland

De gevolgen aan het aardoppervlak van aardbevingen worden vooral bepaald door een drietal factoren.

In de eerste plaats is de sterkte van een beving afhankelijk van de grootte van de verschuiving ter plaatse van de aardbevingshaard. Samen met het verschoven oppervlak van de breuk en de elasticiteit van het gesteente ter plekke bepaalt de verschuiving de kracht van de optredende aardbeving. Uit modelberekeningen is af te leiden dat onder de gegeven condities als gevolg van gaswinning in Noord-Nederland deze kracht niet groter zal worden dan ongeveer 3 op de schaal van Richter.

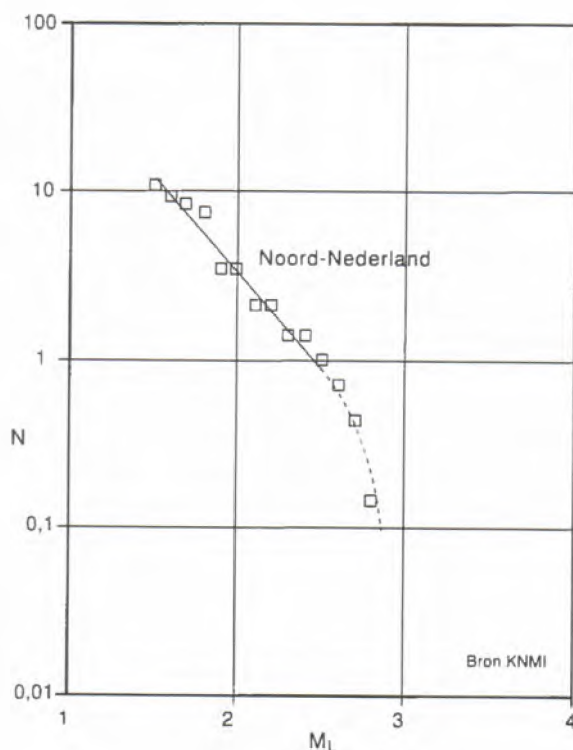
Uit statistische berekeningen van de geregistreerde aardbevingen in Noord-Nederland is een maximaal te verwachten aardbeving met een magnitude van 3,3 bepaald. Ondanks de totaal andere benadering zijn deze getallen goed met elkaar in overeenstemming. Figuur 8 laat zien hoe het jaarlijkse aantal aardbevingen verdeeld is over verschillende magnitudes.

In de tweede plaats is de diepte van de beving van belang. Alle bevingen waarvan de diepte bepaald kon worden, vonden plaats op minder dan 4 km. Naar gelang de aardbevingshaard ondieper gelegen is, zullen de gevolgen aan het oppervlak groter zijn. Daar staat tegenover dat het gebied waarin de gevolgen merkbaar zijn navenant kleiner is.

In de derde plaats zijn de gevolgen afhankelijk van lokale geologische omstandigheden zoals de dikte en de aard van het sediment pakket. Een dik en weinig geconsolideerd pakket bijvoorbeeld kan het effect van de optredende trillingen versterken door resonantie-effecten. De gevolgen zijn ook in grote mate afhankelijk van de bouwwijze in het epicentrale gebied.

Het begrip "intensiteit" beschrijft de gevolgen aan het aardoppervlak van een aardbeving. Met de intensiteit wordt aangegeven in welke mate de aardbeving door personen wordt gevoeld of waaruit de schade aan bouwwerken bestaat. De intensiteit wordt beschreven in een twaalfdelige schaal. In Europa is sinds 1992 de European Macroseismic Scale (EMS) in gebruik. In figuur 9 is het verband weergegeven tussen de magnitude van de Noordnederlandse aardbevingen en de waargenomen intensiteiten rond de epicentra. De gegevens aangaande de intensiteiten zijn afkomstig van de enquêtes die naar aanleiding van de gevoelde bevingen uitgevoerd zijn. De spreiding van de meetwaarden wordt voornamelijk veroorzaakt door verschillen in lokale geologische omstandigheden en door variaties in haarddiepte.

Uit figuur 9 is af te leiden dat de intensiteit bij de maximaal mogelijke aardbeving in Noord-Nederland een waarde heeft tussen V en VI. Met de spreiding van de meetwaarden is rekening gehouden bij het bepalen van de maximale intensiteit. De gevolgen voor bouwwerken die deze intensiteiten met zich meebrengen laten zich samenvatten in de conclusie dat er in het ongunstigste geval een kleine kans bestaat op lichte schade in een beperkt gebied rond het epicentrum.

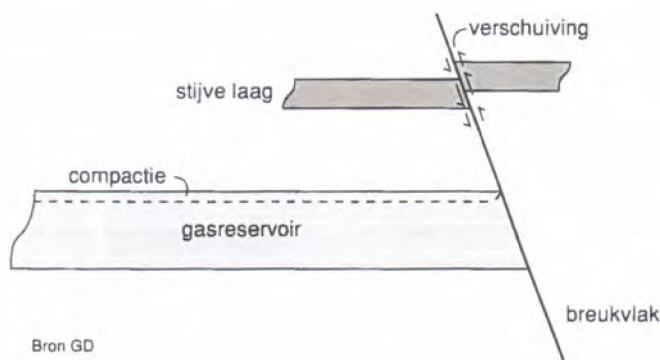

Figuur 8: Jaarlijks aantal aardbevingen N voor Noord-Nederland uitgezet tegen de magnitude M_L . De getekende kromme nadert asymptotisch de waarde $M_L = 3,3$.

Het proces van differentiële compactie verloopt in de meeste gevallen geleidelijk. Op plaatsen waar bewegingen langs breuken in de ondergrond gehinderd worden, bijvoorbeeld waar conglomeraat aanwezig is, kunnen zich grote schuifspanningen opbouwen. Wanneer deze schuifspanningen een bepaalde grenswaarde overschrijden, zal deze barrière worden doorbroken, waarbij dan een plotselinge verschuiving optreedt die tot uiting komt als een aardbeving.

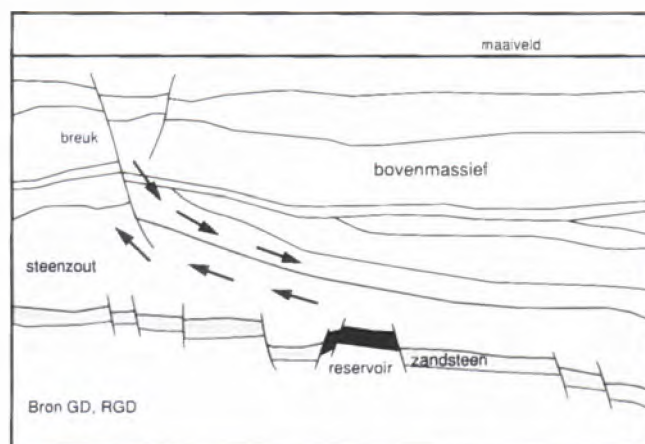
- Het tweede mechanisme voor de verklaring van aardbevingen in Noord-Nederland is van toepassing op de situatie in de directe omgeving van het gasreservoir. Rond een producerend gasveld worden grote schuifspanningen gegenereerd die in de directe omgeving kunnen leiden tot relatieve verplaatsingen langs een breukvlak. Tot op enkele tientallen meters onder en boven gasreservoirs kan de spanningsherverdeling langs reeds bestaande breuken leiden tot plotselinge zettingen. Deze zettingen zijn in grote mate afhankelijk van de lokale spanningsverdeling en van de geologische omstandigheden langs het breukvlak. De opeenvolgende gesteentelagen in de omgeving van het reservoir zijn verschillend van samenstelling. Deze verschillen zijn bepalend voor de grootte van mogelijke verschuivingen langs een breukvlak. De aardbevingen in het Groningenveld zijn mogelijk een gevolg van dit mechanisme. Figuur 6 geeft een illustratie hiervan. Het onderscheid tussen het eerste en het tweede mechanisme is gelegen in de plaats van de bevingen. In het eerste geval binnen het reservoir of aan de rand, in het tweede geval onder of boven het reservoir.

Figuur 6: Mechanisme voor het ontstaan van aardbevingen boven de rand van een gasreservoir.

- Het derde mechanisme is van toepassing op wat verder van het gasveld gelegen breuken. In Noordoost-Nederland is het overgrote deel van de gasvelden gelegen onder een dik zoutpakket. De eigenschappen van dit steenzout, met name het vloeigedrag, zijn bepalend voor de herverdeling van de spanningen en de bewegingen in de verre omgeving van het producerend reservoir. Deze spanningsherverdeling kan, afhankelijk van de heersende tektonische spanning, ook daar leiden tot plotselinge slipbewegingen langs bestaande breukvlakken. De plotselinge zetting waarbij de hoeveelheid energie die vrijkomt voornamelijk bepaald wordt door natuurlijke tektonische processen geeft aanleiding tot een "getriggerde aardbeving". Wellicht vormt dit mechanisme een verklaring voor de bevingen die zijn opgetreden bij Assen en Hooghalen. In figuur 7 is dit derde mechanisme geïllustreerd.

Figuur 7: Mechanisme voor het ontstaan van "getriggerde aardbevingen".

Op grond van deze drie mechanismen ondermeer ondersteund door modelberekeningen voor het gasveld Eleveld is de conclusie getrokken dat er in algemene zin een relatie bestaat tussen gaswinning en het optreden van aardbevingen in Noord-Nederland. Deze conclusie wordt verder gesteund door de ligging van de epicentra boven gasvelden of in de directe omgeving daarvan. Het aantal van 24 geregistreerde schokken in de periode december 1986 tot en met augustus 1993 geeft bovendien aan dat dit een vrij algemeen verschijnsel is. Een aanzienlijk deel van deze bevingen blijkt zich voor te doen in het Groningenveld.

Aardbevingen die worden beschreven met het eerste en het tweede mechanisme worden aangeduid met de term "geïnduceerd". De energie die bij deze bevingen vrijkomt staat dus in een directe relatie met het proces van gaswinning zelf.

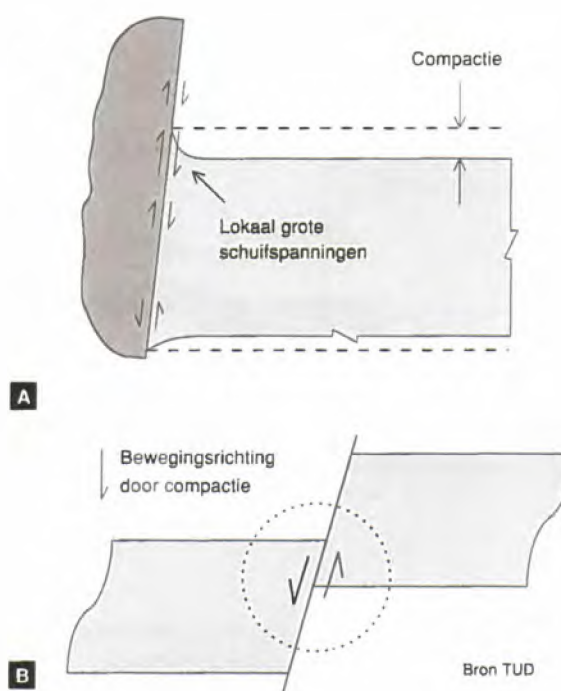
In de figuren 3 en 4 zijn een tweetal dwarsdoorsneden gegeven. Deze doorsneden laten de complexe geologische opbouw van de diepe ondergrond zien.

Een aardbeving ontstaat doordat de schuifspanningen in de ondergrond een bepaalde drempelwaarde overschrijden. Deze waarde wordt bepaald door de sterkte eigenschappen van het gesteente en het spanningsveld. Bestaande breuken vormen in dit verband vaak zwaktezones. De vraag naar de relatie tussen gaswinning en aardbevingen werd onderzocht door de spanningsveranderingen als gevolg van drukdaling in gasreservoirs te bepalen met behulp van rekenmodellen. Hiervoor werden de sterkte eigenschappen van het gesteente en andere geomechanische eigenschappen als invoergegevens gebruikt. Het zijn complexe rekenmodellen, omdat tevens de verschuiving langs breuken in rekening gebracht moet worden. Uit de resultaten wordt duidelijk dat er globaal drie verschillende mechanismen zijn te onderscheiden waardoor bestaande breuken gereactiveerd kunnen worden.

- Het eerste mechanisme betreft breuken in of aan de rand van een gasreservoir, zie figuur 5. Het gas bevindt zich in poreus gesteente en staat onder een hoge druk (ca. 350 bar) die een aanzienlijk deel bedraagt van de totale druk in het gasreservoir (ca. 700 bar). Deze totale druk in de ondergrond wordt in Noord-Nederland vrijwel geheel gevormd door het gewicht van de erboven gelegen gesteenten. Het aandeel van de spanning door grootschalige plaatbewegingen, ook wel tektonische spanning genoemd, is hier gering. In vloeistoffen of vaste stoffen met vloeigedrag is de spanning in alle richtingen gelijk. In een vloeistof kunnen geen schuifspanningen blijven bestaan, in vaste stoffen is dat wel het geval. In de ondergrond is over het algemeen de spanning in de verticale richting groter dan in de horizontale richtingen. De grootte van de schuifspanning wordt mede bepaald door het verschil tussen de grootste en de kleinste spanningscomponent. De schuifspanning langs een breuk is de oorzaak van beweging langs het breukvlak. De spanningscomponent loodrecht op het breukvlak beïnvloedt de wrijving die met de beweging gepaard gaat.

Bij winning van gas wordt de gasdruk in het reservoir geleidelijk lager. Door deze afnemende tegendruk neemt de druk op het reservoirgesteente toe. Immers de totale druk, veroorzaakt door het boven het reservoir liggende gesteente, blijft constant. Als gevolg van deze druktoename op het reservoirgesteente wordt het reservoir meer in elkaar gedrukt, dit staat bekend als compactie. Deze compactie in de diepte heeft bodemdaling aan het aardoppervlak tot gevolg. Voor het centrale gebied van grote velden is de bodemdaling vrijwel gelijk aan de compactie, voor kleine velden is de bodemdaling slechts een deel van de compactie.

Aardbevingen kunnen ontstaan langs breuken waar de compactie aan weerszijden van de breuk niet gelijk is. Dit wordt differentiële compactie genoemd. Het kan optreden op plaatsen waar een breuk het veld aan de rand afsluit en op plaatsen in het reservoir waar een breuk aanwezig is. Figuur 5 geeft een illustratie van dit mechanisme. Modelberekeningen hebben aangetoond dat dit mechanisme de oorzaak vormt voor de aardbevingen in het gasveld Eleveld. Dit veld is als uitgangspunt voor de berekeningen gekozen omdat van dit veld de meest nauwkeurige seismologische gegevens bekend zijn en omdat het model staat voor de meeste Noordnederlandse gasvelden.

Figuur 5: Schuifspanningen en verschuiving als gevolg van differentiële compactie aan de rand van een gasreservoir (A) en langs een breuk in het reservoir (B).

Tabel:
Overzicht van de geregistreerde aardbevingen in Noord-Nederland tot en met augustus 1993.

Bron: KNMI

Plaats	Datum	Tijd (UT)	Coördinaten N.B. O.L.	"Amersfoort" coördinaten km	Intensiteit ¹ I ₀	Magnitude ² M _L	Diepte km	Opmerkingen ⁵
Assen 1	26/12/1986	07:47	52.99; 06.55	556.4; 233.0 ± 1	IV-V	2.8	1 ± 0.5	Enquête: WIT, WTS, ENN *
Hooghalen 2	14/12/1987	20:49	52.93; 06.55	549.7; 233.2 ± 1	IV	2.5	1.5 ± 0.5	Enquête: WIT, WTS, ENN *
Purmerend 3	01/12/1989	20:09	52.53; 04.97	504.7; 126.7 ± 1	V	2.7	1.2 ± 0.4	Enquête: WIT, WTS, ENN *
Emmen 4	15/02/1991	02:11	52.77; 06.91	532.5; 258.0 ± 1	III-IV	2.2	3 ± 2	Enquête: WIT, WTS, netwerk Assen ³ *
Geelbroek I 5	25/04/1991	10:26	52.95; 06.57	552.2; 234.8 ± 0.2	III-IV	2.6	3.0 ± 0.3	Enquête: WIT, WTS, netwerk Assen *
Eleveld I 6	08/08/1991	04:01	52.96; 06.57	553.2; 234.2 ± 0.2	III-IV	2.7	3.5 ± 0.3	WIT, WTS, netwerk Assen *
Middelstum I 7	05/12/1991	00:24	53.36; 06.66	597.5; 239.6 ± 1	III	2.4	< 2	Enquête: WIT, WTS, netwerk Assen *
Geelbroek II 8	23/05/1992	15:29	52.95; 06.57	552.4; 234.8 ± 0.2	III-IV	2.6	3.1 ± 0.3	WIT, WTS, netwerk Assen *
Geelbroek III 9	24/05/1992	18:00	52.95; 06.57	552.0; 234.5 ± 0.3	II	1.6	-	netwerk Assen *
Roswinkel 10	11/06/1992	17:09	52.85; 07.04	541.5; 266.3 ± 1	III-IV	2.5	1.5 ± 1	Enquête: WIT, WTS, ENN, netwerk Assen *
Eleveld II 11	22/07/1992	23:23	52.96; 06.58	552.8; 234.5 ± 0.2	III	2.4	3.5 ± 0.3	WIT, WTS, ENN, netwerk Assen, FIN ⁴ *
Ten Boer 12	06/12/1992	20:34	53.32; 06.77	593.1; 247.2 ± 2	I	2.0	-	FIN
Slochteren 13	11/12/1992	13:00	53.22; 06.79	581.8; 248.7 ± 2	I	2.0	-	FIN
Noordbroek 14	12/02/1993	11:46	53.22; 06.87	582.1; 253.7 ± 2	I	1.4	-	FIN
Langelo 15	05/03/1993	22:27	53.09; 06.44	568.2; 225.2 ± 1	II-III	1.8	-	Enquête: netwerk Assen, FIN *
Hoogezand 16	12/03/1993	22:12	53.16; 06.79	575.8; 248.6 ± 2	I	1.6	-	FIN
Overschild 17	26/03/1993	18:34	53.29; 06.80	590.0; 249.1 ± 2	I	1.8	-	FIN
Haren 18	05/05/1993	20:08	53.14; 06.66	572.8; 240.1 ± 2	I	1.8	-	FIN
Ten Post 19	14/05/1993	19:39	53.30; 06.76	591.5; 246.5 ± 2	I	1.7	-	FIN
Bedum 20	27/06/1993	02:09	53.32; 06.66	593.4; 239.7 ± 2	I	1.8	-	FIN
Stedum 21	27/06/1993	02:57	53.31; 06.70	592.4; 242.5 ± 2	I	1.5	-	FIN
Appingedam 22	10/07/1993	00:22	53.33; 06.86	594.5; 253.1 ± 2	I	2.2	-	FIN
Loppersum 23	27/07/1993	13:39	53.35; 06.79	596.9; 248.1 ± 2	I	1.5	-	FIN
Nijenkleester 24	23/08/1993	00:51	53.35; 06.83	596.3; 251.3 ± 2	I	1.5	-	FIN

¹ Nauwkeurigheid intensiteit ± 0,5 eenheid

² Nauwkeurigheid magnitude ± 0,2 eenheid

³ Het netwerk Assen is sinds 1989 operationeel

⁴ FIN is in juli 1992 permanent gaan registreren

⁵ In deze kolom zijn de seismische stations aangegeven waar de betreffende beving geregistreerd is

⁶ Het KNMI heeft over de met * gemerkte bevingen meldingen uit het publiek ontvangen

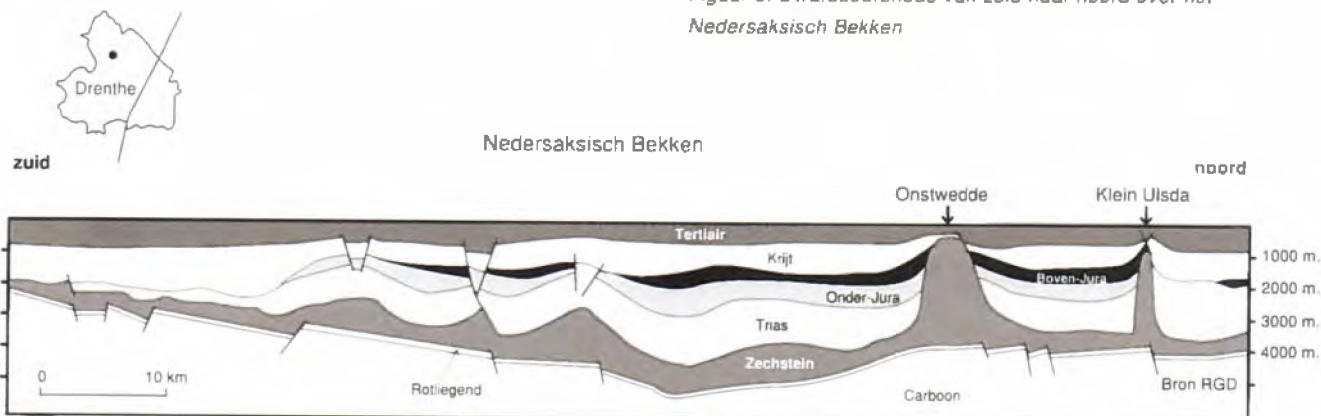
Voor de start van het multidisciplinaire onderzoek is de probleemstelling over de oorzaak van de opgetreden bevingen aangevuld met een tweetal vervolgvragen. De eerste betreft de te verwachten gevolgen van optredende aardbevingen, dus de vraag naar de maximaal mogelijke aardbeving die kan voorkomen en de eventuele schade die daarvan het gevolg kan zijn. De tweede vraag betreft het optimaal registreren van volgende aardbevingen, om te komen tot een goede kwantificering van plaats, diepte en magnitude.

De totale probleemstelling omvat dus de oorzaak en de gevolgen van de aardbevingen en de mogelijkheden om toekomstige aardbevingen goed te kunnen registreren. Deze drie onderwerpen komen afzonderlijk in de volgende paragrafen aan de orde.

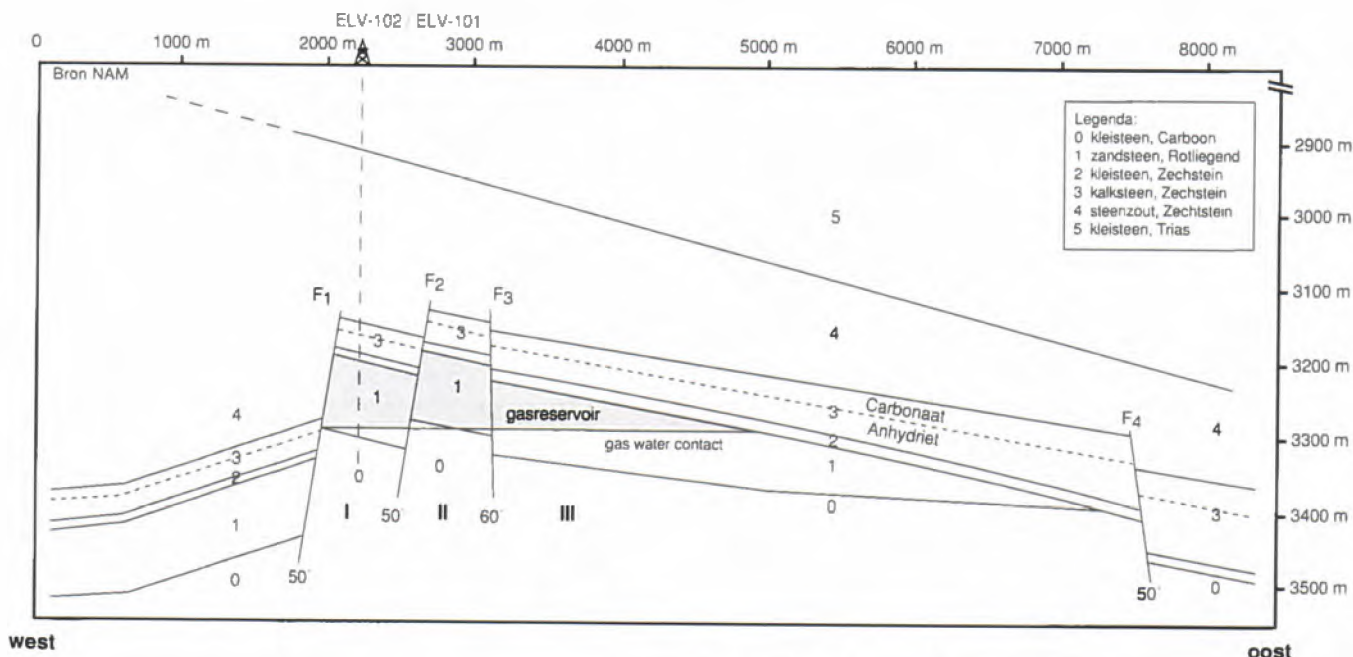
Aardbevingen en gaswinning

Vanaf eind 1986 tot en met augustus 1993 zijn 24 aardbevingen geregistreerd in Noord-Nederland. Figuur 2 geeft een overzicht van de epicentra. Van de 24 bevingen zijn 12 uitsluitend door de boorgatseismometers bij Finsterwolde geregistreerd. Deze seismometers zijn in bedrijf sinds juli 1992. In de tabel op pagina 8 wordt een overzicht van de geregistreerde bevingen gegeven. Alle epicentra liggen in een gasveld of in de directe omgeving daarvan. De bevingen hadden een kracht van 1,4 tot 2,8 op de schaal van Richter en vonden plaats op een geringe diepte van circa 3 km of minder. De tektonische aardbevingen in Zuid-Nederland daarentegen komen op grotere dieptes voor van 5 tot 30 km.

Figuur 3: Dwarsdoorsnede van zuid naar noord over het Nedersaksisch Bekken

Figuur 4: Dwarsdoorsnede van west naar oost over het gasveld Eleveid.

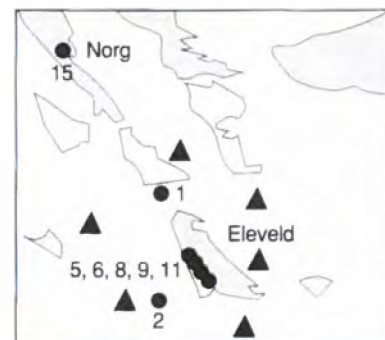
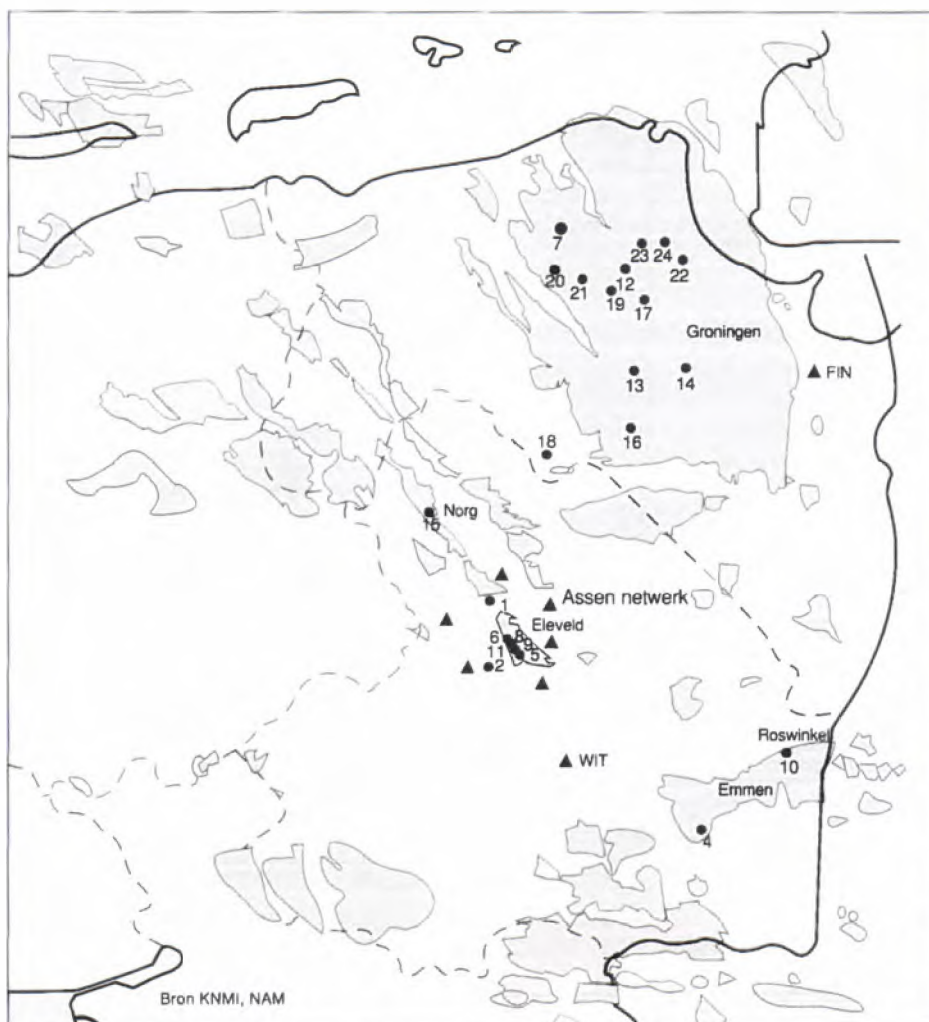

Vanaf 1986 werden echter wel aardbevingen in Noord-Nederland waargenomen, zie de figuren 1 en 2. Deze bevingen vonden plaats in gasvelden of in de omgeving daarvan. Dit roept de vraag op in hoeverre het onttrekken van gas aan de bodem de herkomst van de bevingen kan verklaren. De registraties van de seismometers van het netwerk rond Assen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het onderzoek.

Aanvankelijk waren slechts gegevens beschikbaar van een klein aantal aardbevingen. Daarom is al in een vroeg stadium gekozen voor een aanpak waarbij modelberekeningen een belangrijke rol spelen. Later, toen gaande het onderzoek meer seismische gegevens beschikbaar kwamen, is ook gebruik gemaakt van statistische methoden, bijvoorbeeld om de maximaal te verwachten sterkte van toekomstige aardbevingen te schatten.

Gaswinning veroorzaakt een herverdeling van de spanningen in de ondergrond, vooral in het gasreservoir zelf en in de directe omgeving van het reservoir. Het gas bevindt zich in een poreuze gesteentelaag, het gasreservoir, bijvoorbeeld een zandsteenlaag. Het reservoir wordt afgesloten door een voor gas niet-doorlatend gesteente, bijvoorbeeld steenzout.

Door de complexe geologische structuur van de ondergrond is het spanningsveld in Noord-Nederland slechts bij benadering bekend. De geschetste vraagstelling kan dan ook alleen goed opgelost worden door samenwerking in verschillende vakgebieden zoals seismologie, geologie en geomechanica. Dit verklaart het multidisciplinaire karakter van deze studie.

Situatie Eleveid

Figuur 2: Epicentra van geregistreerde aardbevingen in Noord-Nederland (stippen). De nummers van de aardbevingen zijn terug te vinden in de tabel op pagina 8. De driehoekjes geven seismische stations weer. Gasvelden zijn in grijs weergegeven.

Inleiding

Sinds 1986 worden met enige regelmaat lichte aardbevingen waargenomen in de noordelijke provincies. Het eerst in december 1986 in Assen, gevolgd door een beving bij Hooghalen in 1987. Omdat de oorzaak van deze bevingen niet duidelijk was, besloot het Ministerie van Economische Zaken door het KNMI een netwerk van seismometers te laten plaatsen rond Assen. Dit netwerk kwam eind 1988, begin 1989 tot stand. Eind 1989 vond een derde beving plaats, niet in Drenthe, maar in Noord-Holland bij Purmerend. In 1990 werd een begin gemaakt met het opzetten van een onderzoeksprogramma.

In 1991 werden in Drenthe vier bevingen geregistreerd, waarvan twee in het centrum van het Asser netwerk. Deze bevingen brachten nieuwe gegevens aan het licht, waardoor het onderzoeksprogramma meer concreet kon worden ingevuld. In juni 1991 is het onderzoeksprogramma ter kennisneming aan de Tweede Kamer gezonden.

Het onderzoek, waarvan de duur werd vastgesteld op 2 jaar, is gestart in oktober 1991. Het KNMI was bereid de projectleiding te verzorgen. De begeleiding van het onderzoek kwam in handen van een commissie van deskundigen. De taak van deze commissie werd vastgelegd in een ministeriële beschikking, zie pagina 15.

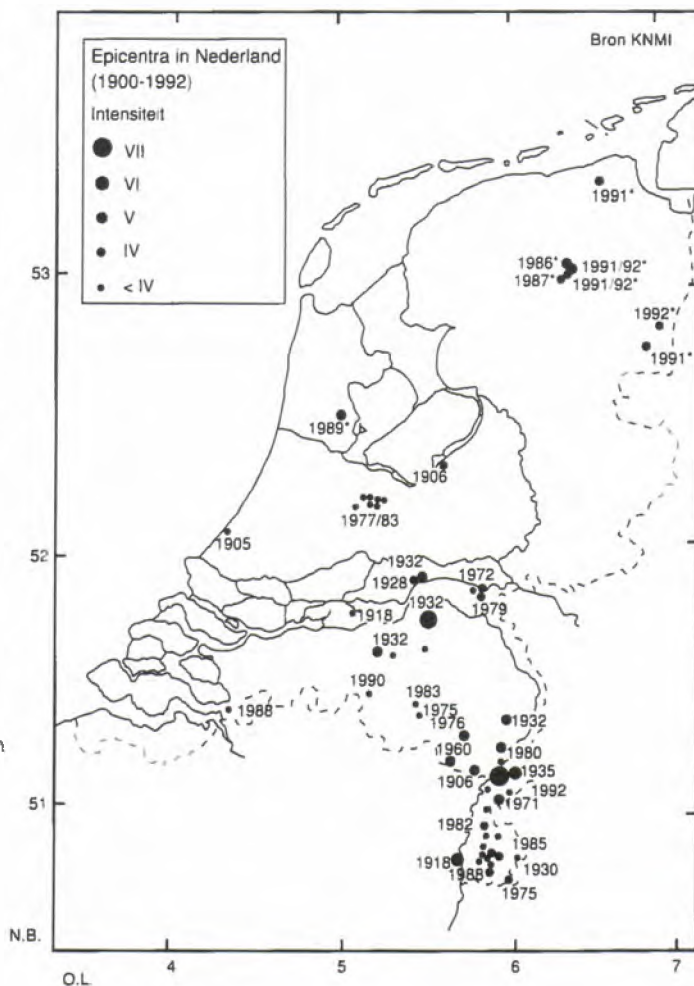
Het multidisciplinaire onderzoek naar de relatie tussen gaswinning en aardbevingen in Noord-Nederland heeft een schat aan informatie opgeleverd. Het eindrapport van de commissie en de afzonderlijke onderzoeksrapporten zijn daarvan een weergave. Door de complexiteit van de materie en het multidisciplinaire karakter van de studie is het eindrapport omvangrijk en voor niet-ingewijden minder toegankelijk. In deze uitgebreide samenvatting komen daarom de hoofdpunten uit het eindrapport aan de hand van een aantal illustraties kort aan de orde.

De commissie hoopt hiermee de problematiek toegankelijk te maken voor een groter publiek, overigens zonder afbreuk te willen doen aan de functie van het eindrapport als hoofdtekst. Deze samenvatting komt dus niet in de plaats van het eindrapport.

Probleemstelling

Aardbevingen ontstaan door veranderingen van het spanningsveld in de ondergrond waarbij langs een bestaande breuk in het gesteente plotselinge verschuivingen kunnen optreden. In Nederland zijn aardbevingen betrekkelijk zeldzaam. Dit komt omdat Nederland centraal is gelegen op een continentale plaat waar spanningsveranderingen in de ondergrond over het algemeen klein zijn. In Zuid-Nederland treden een aantal bevingen per jaar op, zie figuur 1. Deze aardbevingen hebben een natuurlijke oorsprong en zijn gebonden aan breuken in een slenkensysteem. Noord-Nederland daarentegen wordt gezien als aseïsmisch, dat wil zeggen dat er geen natuurlijke aardbevingen van enig belang voorkomen.

Figuur 1: Epicentra van Nederlandse aardbevingen in de periode van 1900-1992. De epicentra gemerkt met een sterretje (*) liggen in de omgeving van producerende gasvelden.

Samenvatting eindrapport

Inleiding	5
Probleemstelling	5
Aardbevingen en gaswinning	7
Gevolgen van aardbevingen voor Noord-Nederland	11
Seismische detectie	13
Conclusies en aanbeveling	14
Instellingsbeschikking	15
Colofon	16

Inhoud

Samenvatting

Eindrapport

multidisciplinair onderzoek

naar de relatie tussen

Gaswinning en aardbevingen

in Noord-Nederland

november 1993

Betreft ondertekening

Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging:

Plaatselijk Belang Visuliet

Naam en adres voorzitter:

Handtekening

Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening:

Functie:

SECRETARIS

Handtekening

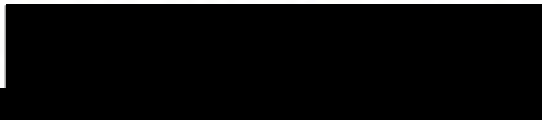
Betreft ondertekening

Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

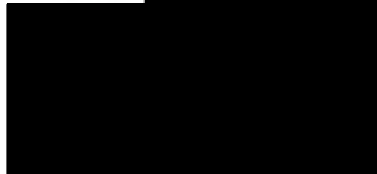
Naam dorpsvereniging:

Dorpsbelangen Oldehove

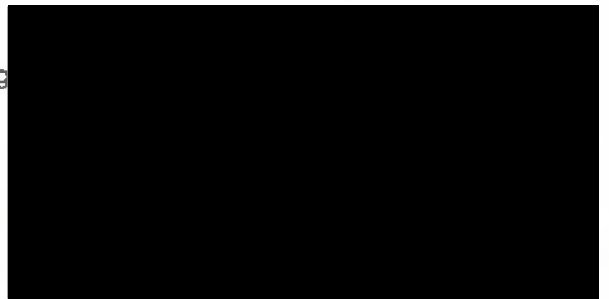
Naam en adres voorzitter:

Handtekening

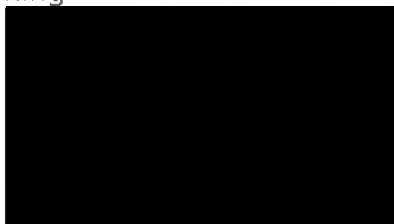
Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening

Functie:

Secretaris DBO

Handtekening

Betreft ondertekening
Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging: Dorpsbelangen Nijlhore

Naam en adres voorzitter: VERVANGEND

Handtekening

Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening:

Functie: secretaris

Handtekening

Betreft ondertekening

Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging:

Vereniging dorpsbelangen Niezyl

Naam en adres voorzitter:

Handtekening

Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening:

Functie:

Secretaris

Handtekening

Betreft ondertekening

Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging:

P.B. Munnekezijl

Naam en adres voorzitter:

[Redacted]

[Redacted]

Handtekening

[Redacted]

Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening:

Functie: Vice voorzitter

[Redacted]

Handtekening

[Redacted]

Betreft ondertekening

Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

— Naam dorpsvereniging: *Dorpsbelangenvereniging Abtiek'68*
Kommerzijl, Kx K-mz.

Naam en adres voorzitter:

Handtekening

— Naam en adres 2° bestuurslid en handtekening:

Functie:

Handtekening

— *Bestuurslid en postadres:*

Betreft ondertekening
Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging:

Plaatselijk belang Pieterzijl

[REDACTED]

[REDACTED]

Naam en adres voorzitter:

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Handtekening

[REDACTED]

Naam en adres 2^e bestuurslid en handtekening:

Functie: lid

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Handtekening

[REDACTED]

Uittreksel Handelsregister

Kamer van Koophandel®

KvK-nummer [REDACTED]

Pagina 1 (van 2)

Rechtspersoon

RSIN	805212425
Rechtsvorm	Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid
Statutaire naam	Plaatselijk Belang Pieterzijl
Statutaire zetel	Pieterzijl, gemeente Grijskerk
Bezoekadres	[REDACTED]
Postadres	[REDACTED]
Datum akte van oprichting	02-01-1984
Activiteiten	SBI-code: 88993 - Lokaal welzijnswerk Buurt- en clubhuiswerk en samenlevingsopbouwwerk (niet specifiek in het kader van jeugd- en jongeren- of ouderenwerk)

Bestuurders

Naam	[REDACTED]
Geboortedatum	[REDACTED]
Datum in functie	24-11-2014 (datum registratie: 19-01-2015)
Titel	Penningmeester
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	[REDACTED]
Geboortedatum	[REDACTED]
Datum in functie	24-11-2014 (datum registratie: 19-01-2015)
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	[REDACTED]
Geboortedatum	[REDACTED]
Datum in functie	01-07-2015 (datum registratie: 12-01-2016)
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	[REDACTED]
Geboortedatum	[REDACTED]
Datum in functie	11-01-2021 (datum registratie: 12-01-2021)
Titel	Secretaris
Bevoegdheid	Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam	[REDACTED]
Geboortedatum	[REDACTED]
Datum in functie	21-06-2022 (datum registratie: 22-06-2022)

WAARMERK
KAMER VAN KOOPHANDEL

Dit uittreksel is gewaarmerkt met een elektronische zegel en is een officieel bewijs van inschrijving in het Handelsregister. In Adobe Reader kunt u de elektronische zegel bovenin het scherm controleren. Meer informatie hierover vindt u op www.kvk.nl/egd. De Kamer van Koophandel adviseert dit uittreksel alleen digitaal te gebruiken zodat de integriteit van het document gewaarborgd en de elektronische zegel verifieerbaar blijft.

Uittreksel Handelsregister Kamer van Koophandel®

KvK-nummer [REDACTED]

Pagina 2 (van 2)

Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam [REDACTED]

Geboortedatum [REDACTED]

Datum in functie 20-02-2023 (datum registratie: 23-02-2023)

Titel Voorzitter

Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Naam [REDACTED]

Geboortedatum [REDACTED]

Datum in functie 20-02-2023 (datum registratie: 23-02-2023)

Bevoegdheid Gezamenlijk bevoegd (met andere bestuurder(s), zie statuten)

Uittreksel is vervaardigd op 14-01-2025 om 09.30 uur.

WAARMERK
KAMER VAN KOOPHANDEL

Dit uittreksel is gewaarmerkt met een elektronische zegel en is een officieel bewijs van inschrijving in het Handelsregister. In Adobe Reader kunt u de elektronische zegel bovenin het scherm controleren. Meer informatie hierover vindt u op www.kvk.nl/egd. De Kamer van Koophandel adviseert dit uittreksel alleen digitaal te gebruiken zodat de integriteit van het document gewaarborgd en de elektronische zegel verifieerbaar blijft.

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplan Grijpskerk-Zuid/Molenpolder
Postbus 111
9200 AC Drachten

Betreft: het gewijzigde winningsplan Grijpskerk Zuid/gasveld Molenpolder

Datum: 17 januari 2025

Zienswijze Grijpskerk Zuid/gasveld Molenpolder

Als onderstaande plaatselijke belangen en omwonenden van dit gebied, voor zaken inzake gaswinning verenigd onder de naam SOGG, tekenen wij bij dezen bezwaar aan tegen het gewijzigde winningsplan Grijpskerk Zuid/gasveld Molenpolder.

Dit plan heeft consequenties voor:

Onze huizen, onze leefomgeving en ons leven

Wij hoopten na verschijning van rapport van de Parlementaire Commissie er wat dit betreft ook in deze regio wat rust zou komen. Het tegendeel blijkt echter het geval.

Onze huizen

Onze huizen worden bedreigd door dit plan.

Wat ons zorgen baart is dat ons inziens er verschillende zaken spelen m.b.t. de effecten van de gaswinning, die niet zijn onderzocht en dus ook niet worden meegenomen bij de beoordeling van de schades in ons gebied.

Door bewoners in dit gebied worden zakkingen ervaren en trillingen, die op geen enkele wijze worden geregistreerd en gemonitord. Op dit moment is de oorzaak hiervan niet duidelijk. Het KNMI heeft al in 1993 een rapport opgesteld. Hieruit blijkt dat er ook een mechanisme bestaat van getriggerde aardbevingen. Deze getriggerde aardbevingen kunnen spanningen en zakkingen veroorzaken in de verschillende lagen. Als er meerdere velden in elkaars nabijheid liggen met verschillende drukken en er breuken boven de zoutformaties liggen is de kans op trillingen in de bovenliggende formaties. Trillingen in die bovenste lagen worden onvoldoende geregistreerd en gemonitord en daardoor niet meegenomen in onderzoeken. KNMI sensoren staan niet altijd aan.

Bewoners in het gebied vragen al 10 jaar monitoring van de bovengrond. Dit werd tot nu toe niet gehonoreerd.

(Voor mechanisme m.b.t. getriggerde bevingen, zie pg 10 en 11 van de samenvatting van het eindrapport Multidisciplinair onderzoek naar de relatie tussen gaswinning en aardbevingen in Noord Nederland, november 1993. Zie bijlage 9)

Wat schadeafhandeling betreft: Door de werkwijze van het IMG is goede schadeafhandeling onmogelijk. Wij zien schadebeelden die niet overeenkomen met wat je op grond van de gebruikte trillingstool zou mogen verwachten. Wij betreuren het zeer dat ondanks de toezeggingen gedaan in Nij Begun de trillingstool nu toch weer gehanteerd wordt. Deze is gebaseerd op de beving bij Huizinge en hier zijn nog zoveel andere invloeden van belang. Daarom is deze tool ongeschikt voor het gebied rond UGS Grijpskerk omringd door kleine gasvelden met verschillende drukken.

Onze leefomgeving

Dit alles leidt tot steeds meer onrust. De zorgen en het wantrouwen onder de inwoners in het gebied worden steeds groter. Economische van gaswinning gaan voor de belangen van de inwoners.

De wisselende drukken in de UGS en het verder verlagen van de druk in het veld Pieterzijl-Oost geven een onaanvaardbaar risico op de voornoemde gereactiveerde breuk.

Dit zijn allemaal risico's niet alleen voor onze woningen, bebouwing in het algemeen en infrastructuur, maar ook voor het landelijke gebied.

Wat verwachte bodemdaling betreft willen wij het volgende opmerken. In hun bezwaarschrift heeft Wetterskip Fryslân aangegeven dat ze niet in staat zijn het boezempeil verder te verlagen. Door bodemdaling komt het kritieke punt dat er onvoldoende drooglegging is, waardoor er onherstelbare schade ontstaat zowel in de bebouwde omgeving als in het buitengebied. Vooral in een gebied waar al grote autonome bodemdaling verwacht wordt (veen). Dit leidt ook tot onevenredige economische schade. *Dit op zich zou meer dan voldoende moeten zijn om te stoppen met gaswinning in dit gebied.*

Ten opzichte van de bodemdaling constateren wij dat er veel oude data gebruikt zijn, terwijl er nieuwere voorhanden zijn. Deze nieuwere data geven een verontrustend beeld wat betreft het aantal centimeters bodemdaling ten gevolge van mijnbouw.

Bij berekening van bodemdaling zal niet alleen gekeken moeten worden naar de genoemde effecten van winning uit het Grijpskerk Zuid/gasveld Molenpolder, de omliggende velden en de effecten van de UGS, maar daarbij zullen ook de aquifers, depletie en na-ijl effecten van alle omliggende gasvelden meegenomen moeten worden.

Ons leven

Dit alles leidt tot steeds meer onrust. De zorgen en het wantrouwen onder de inwoners in het gebied worden steeds groter. Financiële belangen gaan voor de belangen van de inwoners. Het is natuurlijk erg prettig dat er nu gesubsidieerde

rechtshulp is en daar zijn we ook blij mee. Maar de belasting die de burger ervaart door schade die gaswinning en opslag veroorzaakt, bijvoorbeeld door het tijdsbeslag, de energie die erin gestoken moet worden, emoties die het oplevert en het geld dat het kost, die schade blijft onderbelicht of erger nog als vanzelfsprekend beschouwd. Er wordt steeds meer van ons burgers verwacht wat betreft (mantel)zorg en verlenen van hand en spandiensten. Dat er zoveel inzet nodig is met betrekking tot de gevolgen van gaswinning zien wij niet alleen als een persoonlijke belasting, maar ook als een maatschappelijke schadepost.

Om al hiervoor genoemde negatieve effecten van gaswinning vinden wij dat de gaswinning in ons gebied moet stoppen.

Met vriendelijke groet,

Omwonenden, met betrekking tot zaken betreffende gaswinning en opslag, verenigd onder de naam SOGG:

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

En verenigingen van plaatselijk belang

1. Vereniging Dorpsraad Grijpskerk
2. Plaatselijk Belang Visvliet
3. Dorpsbelangenvereniging Aktie '68
4. Plaatselijk Belang Munnekezijl
5. Vereniging Dorpsbelangen Niezijl
6. Dorpsbelangen Niehove
7. Dorpsbelangen Oldehove
8. Plaatselijk Belang Visvliet

Voor handtekeningen zie Bijlagen 1 t/m 8

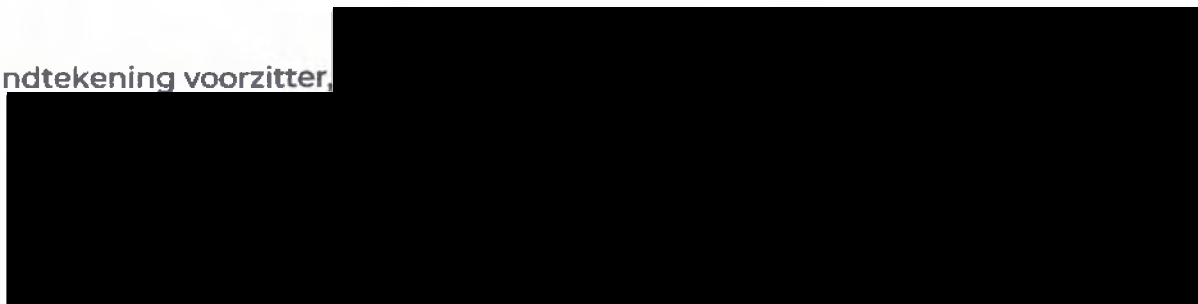
Bijlage 2 niet met Grijskerk

Bijlage 9: Samenvatting Onderzoek

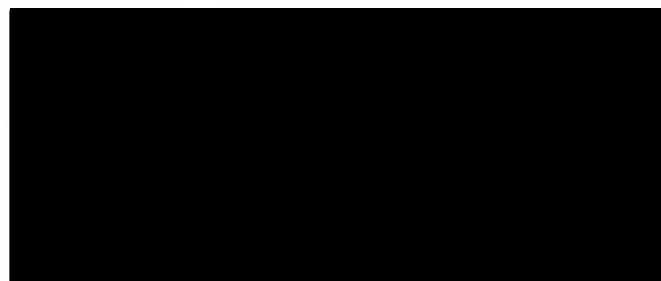
Betreft ondertekening
Zienswijze GRIJPSKERK-ZUID/gasveld MOLENPOLDER

Naam dorpsvereniging: *Dorpsraad Grijpskerk*

Naam en handtekening voorzitter,

Naam + functie 2^e bestuurslid en handtekening

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplan Grijskerk-Zuid
Postbus 111
9200 AC Drachten

VERZONDEN 20 JAN 2025

Leeuwarden, 20 januari 2025
Bijlage(n): 0

Ons kenmerk: Grijskerk-Z
Tel: [REDACTED]

Vakgroep: Juridische Zaken

Onderwerp: Zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit geactualiseerd winningsplan Grijskerk Zuid

Geachte mevrouw Hermans,

Per 12 december 2024 heeft uw ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) het ontwerpbesluit tot instemming met het geactualiseerde winningsplan Grijskerk-Zuid/Molenpolder ter inzage gelegd. Via deze brief geven wij onze zienswijze. Wij trekken samen op met de medeoverheden in dit gebied.

Ons standpunt ten aanzien van het winningsplan

Verderop werken wij ons standpunt uit. Zoals bekend zijn wij tegen elke aanvraag delfstoffenwinning die leidt tot versnelde bodemdaling. Van versnelde bodemdaling is sprake bij Grijskerk-Zuid/Molenpolder. In het geactualiseerde winningsplan wordt voorgesteld om de productieduur te verlengen van 2023 tot 2031, met geschatte extra bodemdaling van 2 centimeter wat een totale bodemdaling van 12 centimeter zou betekenen. Overigens spreekt het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) van 14 centimeter: 12 centimeter met 2 centimeter onzekerheid. Het ontwerpbesluit gaat uit van de cijfers van SodM. Door het gaswingebied loopt het Van Starckenborghkanaal, aangewezen KRW-waterlichaam. Het watersysteem is kwetsbaar door klimaatverandering en andere ecologisch-ruimtelijke opgaven en heeft geen marge om extra bodemdaling op te vangen. Een deel van de schade zal daarom onherstelbaar zijn.

Zoals vaker opgemerkt overvalt de planning van KGG ons regelmatig. Deze inzagetermijn overlapt opnieuw deels met een reces waardoor de wettelijke zes weken feitelijk worden verkort tot enkele weken om af te stemmen en te besluiten over een zienswijze. Het verzoek om instemming van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) dateert echter al van 14 maart 2023. Bij brief van 10 oktober 2023 hebben wij ons advies bekend gemaakt, binnen de gestelde termijn. Met zes weken biedt een zienswijzeprocedure weinig respijt. Wij stellen het op prijs als KGG dergelijke procedures ruim voortijds bij ons aankondigt.

Zienswijze Wetterskip Fryslân

Wij hebben eerder negatief geadviseerd over het geactualiseerde winningsplan en verzoeken u om niet in te stemmen met verlenging van de winning uit het gasveld Molenpolder.

Het ontwerpbesluit ziet onze zorgen vooral als aandachtspunten om de gevolgen van winning achteraf te repareren en weegt niet af of dit reden is om instemming te weigeren. Onze argumenten onderbouwen echter ten eerste waarom instemming geweigerd zou moeten worden op grond van de wet en ten tweede pas waarom een eventueel instemmingsbesluit ten minste bepaalde voorschriften zou moeten bevatten.

Op vier gronden kan voor Grijpskerk-Zuid/Molenpolder instemming (deels) worden geweigerd of kunnen voorschriften of beperkingen aan deze instemming worden verbonden. Dit zijn: a) wanneer de minister het gebied ongeschikt acht voor winning vanwege veiligheid voor omwonenden of voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructuur of de functie ervan, b) het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, c) de nadelige gevolgen voor milieu en d) de nadelige gevolgen voor natuur. In onze zienswijze houden wij de structuur van het ontwerpbesluit aan.

Planmatig gebruik of beheer van delfstoffen (punt 5.1)

Wij hebben over dit punt geen opmerkingen.

Bodemdaling (punt 5.2)

Onze eerder geuite zorgen heeft u niet kunnen wegnemen met dit ontwerpbesluit. We merken vooraf het volgende op. Het valt ons op dat KGG de eerste grond in lid 1 van artikel 36 van de MbW stevast splitst in twee punten die zij als losse belangen omschrijft: a) veiligheid voor omwonenden, en b) het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan. De MbW draagt beide punten echter aan als redenen op basis waarvan u kunt oordelen dat het gebied niet geschikt is voor de gevraagde winning. Als dit wordt gesplitst en als twee losse punten beoordeeld zonder tot een conclusie te komen of het gebied ongeschikt zou zijn, toetst u een (geactualiseerd) winningsplan niet aan de volledige wettelijke grond. De wet vraagt de geschiktheid van het gebied te beoordelen. Ons inziens is het gebied ongeschikt. Dit lichten we hieronder verder toe.

De vraag of het gebied ongeschikt is voor winning vereist inzicht in de brede effecten van de (verlengde) winning op de omgeving. Molenpolder is niet het enige gasveld in de gemeente Westerkwartier en de effecten van bodemdaling door gaswinning beperken zich niet tot de gaswinlocatie. We hebben in ons eerdere advies vraagtekens gezet bij het feit dat de NAM in haar verzoek om instemming de bodemdaling door nabijgelegen gasvelden buiten beschouwing laat. Niet alleen de overheden hebben u opgeroepen om bij de beoordeling van de effecten van het winningsplan naar de effecten van de totale bodemdaling in het gebied te kijken. Het SodM schrijft in haar advies dat het niet duidelijk is of de NAM na-ijleffecten van omliggende velden in de totale bodemdalingsprognose heeft meegenomen. Het ontwerpbesluit gaat hier niet op in en wijst alleen op de verwachte gelijkmatige bodemdaling, dat het NAM-model na-ijling heeft meegenomen en dat de totale bodemdaling 14 centimeter zal bedragen. Dit vinden wij onzorgvuldig. We begrijpen niet waarom de NAM niet is gevraagd de effecten van omliggende velden uit te werken. We roepen u ertoe op om dit alsnog te doen en om het SodM deze gegevens aanvullend te laten beoordelen. Zonder deze informatie mist een cruciale factor in het instemmingsverzoek voor deze winning.

In ons advies hebben we betoogd dat extra bodemdaling ongewenst is omdat peilverlaging geen optie is en herstel deels onmogelijk zal zijn. Het waterbeheer en het beheer van de openbare ruimte zal nog complexer worden. We blijven bij ons standpunt dat de (onherstelbare) schade door de verwachte extra bodemdaling het gebied ongeschikt maakt voor verlenging van deze winning. Dit lichten we hieronder verder toe.

Schade door bodemdaling en veiligheid voor omwonenden (punt 5.4)

We lichten toe waarom de verwachte (onherstelbare) schade voor het gebied en infrastructurele werken het gebied ongeschikt maken en daarom instemming moet worden geweigerd. Zoals gezegd mist het inzicht in de totale bodemdaling door alle gasvelden in dit gebied. Daarnaast merken we op dat het winningsplan niet voldoet aan artikel 24, eerste lid, onder r en s, van het Mijnbouwbesluit:

R. een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om bodembeweging te voorkomen of te beperken, en

S. een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om schade door bodembeweging te voorkomen of te beperken.

Het tweede lid geeft verder aan dat het winningsplan per onderdeel moet toelichten welke overwegingen bij de gemaakte keuze van belang zijn geweest. Dat betekent dat de operator, hier de NAM, een plicht heeft om te onderbouwen welke voorzorgsmaatregelen worden genomen voor (schade door) bodembeweging.

Dit artikel vraagt een doordachte beschrijving van maatregelen door de gaswinner. Bodembeweging is een breed begrip: uit de wetsgeschiedenis bij artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek (vergoeding van schade door mijnbouw) blijkt dat onder 'bodembeweging' zowel bodemdaling als bodemtrillingen (aardschokken) en bodemstijging valt.¹ Schade hierdoor kan bijvoorbeeld nadelige invloed op de grondwaterstand zijn.²

De NAM werkt dit artikel uit in paragrafen 7.4 en 8.7 van het winningsplan. In paragraaf 8.7 verwijst de NAM naar het seismisch risicobeheersplan. In paragraaf 7.4 verwijst zij naar de Overeenkomst waaronder kosten van maatregelen vergoed kunnen worden. Ook stelt zij dat sprake is van kunstmatig waterbeheer en dat de meeste effecten van bodemdaling door gaswinning opgevangen kunnen worden binnen dat beheer. De NAM denkt aan peilverlaging, dijk-, kade- en oeeververhoging, inpoldering, verstuwning in de randgebieden en aanpassingen in het afwateringssysteem. Verder stelt de NAM dat beheerders en onderhoudsplichtigen van waterstaatkundige werken eventuele knelpunten in de waterhuishouding signaleren en onderzoeken.

Met het laatste verschuift de NAM de verantwoordelijkheid naar waterbeheerders als Wetterskip Fryslân. Dit is een vorm van afwenteling en het is niet de invulling die het Mijnbouwbesluit vraagt. In de eerdere adviezen heeft Wetterskip Fryslân met waterschap Noorderzijlvest namelijk betoogd dat technische maatregelen zelf tot schade kunnen leiden en het watersysteem minder (klimaat)robuust kunnen maken. Ook suggereert het SodM zoals gezegd dat sprake is van gebrek aan inzicht in de totale bodemdaling met andere gasvelden. We geven nogmaals aan dat niet duidelijk is of maatregelen überhaupt mogelijk zijn. We roepen u op om de NAM alsnog te vragen deze paragrafen te concretiseren. Het instemmingsbesluit is tot aanvulling in strijd met artikel 24 van het Mijnbouwbesluit.

¹ Nota naar aanleiding van het Verslag, Kamerstukken II 1998/99, 26 219, 7.

² Memorie van Toelichting, Kamerstukken II 1988/89, 21 202, 3, p. 54.

Over de gestelde afwenteling nog het volgende. U geeft in het ontwerpbesluit aan dat overleg plaatsvindt tussen de NAM en de overheden en acht het voldoende dat de NAM verplicht is om de schade te vergoeden (artikel 6:177 van het Burgerlijk Wetboek). Verder roept u de NAM op om de bodemdalingsgegevens actief met de decentrale overheden te delen zodra deze beschikbaar zijn zodat de overheden met de NAM de eventueel benodigde beheersmaatregelen kunnen overeenkomen. U ziet geen reden om de NAM ertoe te verplichten deze gegevens vaker dan de in de Overeenkomst vereiste vijf jaar te delen.

Dit vinden wij onvoldoende. Het SodM schrijft dat wellicht niet alle effecten en daarmee niet alle mogelijke schade inzichtelijk zijn en met de andere overheden hebben we in onze eerdere adviezen aangegeven niet te kunnen zeggen of herstelmaatregelen wel mogelijk zijn. Deze zorgen zijn reden tot extra onderzoek naar alle effecten en de te nemen maatregelen voor instemming. Het volstaat niet om – vrijblijvend – de NAM ertoe op te roepen gegevens te delen en te verwijzen naar de wettelijke mogelijkheid om schade te claimen. Het tweede schuurt ook omdat u erkent dat één loket voor het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en de Commissie Mijnbouwschade (CM) er nog niet is. Het gebied valt onder het geografische gebied van het IMG waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt gehanteerd. Kleine gasvelden als Molenpolder vallen echter ook onder het CM-regime waarbij geen wettelijk bewijsvermoeden wordt gehanteerd.

Ook meldt het ontwerpbesluit dat het niet zinvol is om het overleg tussen NAM en overheden of de uitkomst daarvan verplicht te maken. Waarom dit niet zinvol is, is in het ontwerpbesluit niet duidelijk. We wijzen erop dat de oproep om in gesprek te blijven niet dezelfde juridische gevolgen heeft als een daartoe strekkend voorschrift. Door een voorschrift aan het instemmingsbesluit te verbinden kan immers nakoming worden afgedwongen, onder meer door bestuursdwang toe te passen. We wijzen op de parlementaire geschiedenis van de Mbw.³ Als een voorschrift wordt verbonden aan het instemmingsbesluit, is het gevolg dat het voorschrift in acht moet worden genomen en, zo niet, handhavend kan worden opgetreden.⁴

We wijzen terug naar ons advies. Bodemdaling heeft effect op het grondwaterpeil en leidt tot verdroging, vernatting en verzilting. Maatregelen werken op elkaar in en komen bovenop het al complexer wordende waterbeheer. Het is ook een vorm van afwenteling als Wetterskip wordt geacht de oplossingen te verzinnen, te meer omdat wij op voorhand zeggen: herstel en dus oplossen is maar deels mogelijk. We onderstrepen dat eerst een antwoord moet komen op de vraag welke passende beheersmaatregelen mogelijk zijn. Dat is de enige juiste volgorde. Het antwoord kan immers ook zijn dat er geen passende beheersmaatregelen zijn en dat instemming wordt geweigerd vanwege de onherstelbare schade voor het gebied.

Het is aan ons om helder te betogen waarom het gebied ongeschikt zou zijn en aan u als minister om nadien dit te wegen en te onderbouwen waarom instemming niet geweigerd kan worden ondanks de door ons en anderen gestelde ongeschiktheid door de deels onbekende effecten van bodemdaling en de onzekerheid of en zo ja, hoe deze effecten hersteld kunnen worden. We missen dit inzicht. Instemming betekent bovendien dat de NAM feitelijk de smalle ruimte gebruikt die wij voor het waterbeheer willen en moeten houden. We stellen u dan ook de vraag wat een operator als de NAM het recht geeft om deze ruimte te gebruiken.

³ Eerst wilde de wetgever het winningsplan regelen in het Mijnbouwbesluit. Mede door de Tweede Kamer ging dit toch naar het ontwerp van de Mbw. De basis voor huidig artikel 36 Mbw vormt de tweede nota van wijziging bij de Mbw, ingevoegd artikel 34c (waarin de nu in artikel 36 lid 1 onder c en d genoemde gronden nog niet voorkwamen).

⁴ Kamerstukken II 1998-1999, 26 219, nr. 3 (Memorie van toelichting), p. 89. Zie ook ECLI:NL:RVS:2022:941, r.o. 15.4.

Nadelige gevolgen voor milieu en natuur (punt 5.5)

De provincie en het ministerie van LNV zijn voornamelijk bevoegd gezag op het gebied van natuurbeheer. Als waterautoriteit ervaren wij wel effecten van gaswinning op milieu en natuur. Bodemdaling raakt ook de landschappelijke kwaliteit van de regio en de kwetsbaarheid van een ecosysteem. Ook het SodM geeft aan dat verlengde gaswinning meer en groter gevolgen kan hebben dan de NAM in het winningsplan omschrijft:

Ik ben het met de NAM eens dat minder dan 2 cm bodemdaling geen significant veiligheidsrisico of schade zal veroorzaken. Voor de beoordeling is echter de totale, dus historische en toekomstige, bodemdaling van maximaal 14 cm van belang. Het is dus mogelijk dat (secundaire) dijken moeten worden aangepast. Ook kan er een groter gevolg zijn voor de natuur en het grondgebruik dan in deze aanvraag beschreven.

Het ontwerpbesluit erkent dat bodemdaling het relatieve grondwaterpeil kan beïnvloeden wat kan leiden tot vernatting en daarmee tot nadelige (en voordelige) gevolgen voor natuur en milieu. We verzoeken u om dit uit te werken en explicieter af te wegen in de beoordeling van de effecten.

Overige adviezen (punt 5.6)

Het moge duidelijk zijn dat wij pleiten voor een weigering van instemming, maar anders dan het volgende.

U geeft aan dat een lustenverdeling nog in ontwikkeling is en geeft aan dat een besluit hierover ook voor de gaswinning Grijpskerk-Zuid/Molenpolder en omgeving zal gelden. Het is niet duidelijk of dit betekent dat het herverdelingsmodel met terugwerkende kracht zal gelden voor Molenpolder en/of voor de al afgesloten winningen bij Grijpskerk-Zuid. We bepleiten ook dat de Staat het voortouw neemt in het bepalen van de lusten en niet de gaswinner. Ook pleiten we voor een maatschappelijke kosten- en batenanalyse.

We wijzen terug naar de adviezen van de Mynraad en de gemeente Westerkwartier om een gebiedsfonds te starten op basis van het resterende volume te winnen aardgas. Dit advies is in de voorgenoemde wijziging van de Mijnbouwwet overgenomen (Contourennota 20 januari 2023). U geeft in uw ontwerpbesluit echter aan dat dit onderwerp nog in ontwikkeling is. Dit vinden wij te kort door de bocht, gelet op recente besluiten (Haaksbergen en Schoonebeek). Wij roepen u op om hierover met NAM in gesprek te gaan.

Afsluiting

Gelet op het voorgaande verzoeken we u om instemming met het geactualiseerde winningsplan Grijpskerk-Zuid/Molenpolder te heroverwegen en weigeren.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,
namens deze,

Minister van Klimaat en Groene Groei, mevr.
S.Th.M. Hermans
P/a Inspraakpunt winningsplan Grijpskerk-Zuid
Postbus 111
9200 AC Drachten

Datum	21 januari 2025
Onderwerp	Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Grijpskerk-Zuid
Dossiernummer	K15019
Documentnummer	2025-004652
Behandeld door	[REDACTED]
Telefoonnummer	[REDACTED]
E-mail	[REDACTED]
Antwoord op	Uw kenmerk: PDGGO-DTDO / 27024839
Bijlage	Geen

Geachte mevrouw Hermans,

Op 11 december 2024 heeft u een ontwerp-instemmingsbesluit gepubliceerd op het door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (hierna: NAM) ingediende gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid, waarvan het gasveld Molenpolder onderdeel uitmaakt. Voor dit gasveld heeft de NAM een verlenging van de maximale winningsperiode aangevraagd. Via deze weg maken wij gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze op dit besluit in te dienen.

Bij de totstandkoming van deze zienswijze overlegden wij met de bij het gasveld Molenpolder betrokken decentrale overheden, te weten de gemeente Westerkwartier, het waterschap Noorderzijlvest en het wetterskip Fryslân.

Algemeen

Op 3 oktober 2023 hebben wij uw voorganger, staatssecretaris Vijlbrief, op zijn verzoek geadviseerd over het gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid. Dit betrof een negatief advies, met name vanuit het oogpunt van subjectieve veiligheid en gevoelens van onzekerheid bij de bewoners van het gebied.

Vanaf 2004 tot en met 2022 is 962 miljoen Nm³ gas geproduceerd uit het veld Molenpolder. NAM verwacht maximaal nog 80 miljoen Nm³ gas te kunnen produceren uit het gasveld Molenpolder tot en met 2031 in het hoge scenario en blijft daarmee binnen het eerder vergunde maximale productievolume.

Voor ons staat de veiligheid van mijnbouwactiviteiten en dus ook van het winnen van aardgas uit een klein veld altijd voorop. Het begrip veiligheid is wat ons betreft onder te verdelen in de objectieve veiligheid en de subjectieve veiligheid van de winning in al zijn facetten. Een dergelijk

onderscheid hebben wij in voorgaande jaren in onze advisering en inspraak in de Groningenveld-procedures consequent gehanteerd.

In de parlementaire enquête aardgaswinning Groningen (PEAG) 'Groningers boven gas' is ondubbelzinnig duidelijk gemaakt dat de belangen van de inwoners van Groningen ondergeschikt gesteld zijn aan de financiële belangen van de gaswinning. Hoewel de gaswinning uit het Groningenveld sinds 2023 is beëindigd, mede als gevolg van het PEAG-rapport. Voor onze inwoners valt het niet uit te leggen dat voor kleine gasvelden alsnog wordt ingestemd met het verlengen van gaswinning in de provincie Groningen.

Bodemdaling

In uw besluit constateert u, in navolging van de adviezen van TNO-AGE en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), dat zowel de aanvullende bodemdaling door het verlengen van de gaswinning uit het Molenpolder-veld max. 2cm en de cumulatieve bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingssom (14 cm boven Grootegast), geen direct risico vormt voor schade aan gebouwen. Als gevolg van de bodemdaling dienen waterhuishoudkundige maatregelen genomen te worden door de betrokken waterschappen. In uw ontwerpbesluit schrijft u voor dat NAM, in samenwerking met deze partijen, dient te komen tot een maatregelenplan om de impact op het grondwaterniveau te mitigeren, inclusief een analyse van de te maken kosten waarvoor de NAM juridisch aansprakelijk is.

Schadeafhandeling

In ons advies op het gewijzigde winningsplan Grijpskerk-Zuid hebben wij aandacht gevraagd voor de afhandeling van schademeldingen in het gebied. Het gebied valt onder de geografische afbakening van het IMG-regime, waarbij het wettelijk bewijsvermoeden wordt gehanteerd. Echter vallen kleine gasvelden, zoals Molenpolder, ook onder het CM-regime, waarbij geen wettelijk bewijsvermoeden wordt gehanteerd. Hoewel wij onderschrijven dat het risico op schadeveroorzakende aardtrillingen klein is als gevolg van de gaswinning uit het Molenpolder-veld, willen wij dat eventuele schademeldingen bij één loket kunnen worden gemeld, waarbij het wettelijk bewijsvermoeden onverkort van toepassing blijft. Met name in gebieden waar meerdere (effecten van) mijnbouwactiviteiten van toepassing zijn.

Tot slot hebben zowel de Mijnraad als de gemeente Westerkwartier in hun adviezen opgenomen dat het aanbeveling verdient een gebiedsfonds op te starten, op basis van het resterend te winnen volume aardgas. Dit is in lijn met de 'Contourennota actualisatie Mijnbouwwet' d.d. 20 januari 2023. U geeft in uw ontwerpbesluit aan dat dit onderwerp nog in ontwikkeling is. Dit vinden wij te kort door de bocht, aangezien dit onderwerp bij recente besluiten (Haaksbergen en Schoonebeek) wel het geval is geweest. Wij roepen u op om hierover met NAM in gesprek te gaan en dit onderdeel uit te laten maken van uw definitieve besluit.

Wij verzoeken u om, gelet op bovenstaande punten, uw ontwerpbesluit te heroverwegen voor het winningsplan Grijskerk-Zuid.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

